

Droomscenario voor CDA en VVD?

De ontwikkelingen binnen het electoraat, maakten het onvermijdelijk dat het kabinet snel ten val zou komen. De LPF heeft daarbij CDA en VVD zowel in de afgelopen maanden, als in de afgelopen dagen perfect in de kaart gespeeld. En als CDA en VVD het goed spelen bij de aanstaande verkiezingen dan zullen zij een duidelijk mandaat van de kiezer krijgen om de volgende vier jaar een stabiele regering te vormen. Welke lijsttrekker daar de PvdA ook tegenover stelt, of wat Heinsbroek ook gaat doen, zij hebben dan geen kans om een meerderheid van CDA + VVD te verhinderen.

Het geruzie en gekrakeel binnen de fractie van de LPF zorgden ervoor dat de LPF in de peilingen tot en met eind september ongeveer halveerde. Bij mijn peilingen voor het SBS6-programma "Stem van Nederland" kwam ik op scores tussen de 11 en 13 zetels voor die partij, waar de andere grote partijen en SP direct of indirect van profiteerden. Over de LPF ministers werd in het land heel gemengd gedacht, maar de LPF kiezers leken heel tevreden te zijn over met name Heinsbroek en Nawijn. Het vertrouwen in het kabinet was laag, zeker voor een nieuwe regering, maar het oordeel over Balkenende was en bleef over de hele linie positief.

De grote verandering kwam toen de crisis vanuit de fractie doorsloeg naar de LPF ministers in het kabinet. Dat is begonnen toen Wijnschenk Heinsbroek als leider in de LPF kandideerde en vervolgens er een slagveld ontstond tussen Wijnschenk en Heinsbroek aan de ene kant en Maas, de gewestvoorzitters en Bomhoff aan de andere kant. Het electoraat reageerde met een verdere afstraffing van de LPF (begin oktober naar 5 zetels). Met als direct gevolg dat CDA en VVD voor het eerst sinds lange tijd in peilingen meer dan 75 zetels haalden. Daarnaast daalden Heinsbroek en Bomhoff verder in de waardering van het electoraat, maar nu ook onder de LPF-kiezers.

CDA en VVD dreigden door deze problematiek binnen het kabinet "besmet" te raken, alsmede Balkenende. Mijn laatste peiling, van afgelopen zondag, liet dat ook zien. Het vertrouwen in Balkenende daalde abrupt van 6.5 naar 6.0. En ondanks het feit dat de LPF 22 zetels verloor won de VVD er maar 2. CDA en VVD moesten toen een belangrijke afweging maken. Men kon afhankelijk blijven van het verdere gerotzooi binnen de LPF. Met als risico dat over een tijdje het kabinet daardoor zou vallen, terwijl CDA en VVD er dan ongunstiger bij het electoraat voor zouden staan. Of men kon zelf het moment kiezen terwijl de electorale positie nog min of meer onbesmet was. LPF zorgde ervoor, zoals ze het trouwens de hele tijd gedaan hebben de afgelopen maanden, dat de VVD en het CDA voor een leeg doel de bal konden inkoppen. De val van het kabinet wordt daarbij, zoals onze peiling van gisteren (www.stemvannederland.nl/stemburo) laat zien volledig op conto van de LPF (Heinsbroek, Bomhoff en Wijnschenk) geschreven.

De onderzoeksresultaten van gisteren en de verkiezingsresultaten van het verleden geven een duidelijke richting aan hoe de aanstaande verkiezingen gaan verlopen. Daarbij is er een belangrijke vuistregel: "Als de politiek een duidelijke vraag aan de kiezer stelt dan geeft de kiezer een duidelijk antwoord". Dus als CDA en VVD aan de kiezers zeggen dat

zij graag doorgaan met z'n tweeën op basis van het bestaande regeerakkoord als ze bij de volgende verkiezingen minstens 75 zetels krijgen dan acht ik de kans groot dat de kiezer deze minimaal 76 zetels ook aan CDA + VVD geven. En dan maakt het eigenlijk niet uit met welke lijsttrekker de PvdA komt of dat Heinsbroek al dan niet de leider wordt van een lijst (LPF of een andere). Het overgrote deel van de CDA kiezers wil dat deze partij doorregeert met de VVD. Vrijwel alle VVD-ers willen dat die partij met het CDA blijft regeren. Maar wat nog belangrijker is. Het overgrote deel van de LPF kiezers wil niet dat de PvdA in de regering komt. En door het grote verlies van de LPF en de vermoedelijke aanstelling van Bos als lijsttrekker (electoraal veruit de beste keuze voor de PvdA!) zal het eventueel niet halen van 75 zetels van CDA+ VVD leiden tot een regering waar CDA en PvdA in komen (al dan niet met Groen Links erbij). En CDA + VVD hebben op dit moment 67 zetels en hoeven slechts 9 erbij te winnen (terwijl de LPF nu op een verlies van 22 staat) om een meerderheid te halen.

De aanstaande verkiezingen zullen volledig in het teken komen te staan of CDA + VVD samen alleen door kunnen gaan. Alle andere partijen zullen te hoop lopen tegen deze combinatie en tegenover Balkenende. Daar was gisteren al wat van te merken. Maar juist in een economisch moeizame periode en in een situatie van veel onzekerheid zal de Nederlandse kiezer vooral voor een zekerheid kiezen en dat is op dit moment alleen een stabiele regering met een duidelijke meerderheid. En men is over de hele breedte vrij positief over Balkenende. Zoals hij zelf gisteren al aangaf: "U moet me niet mijn karwei laten afmaken, maar gewoon laten beginnen." Alleen als het CDA een middenpositie gaat innemen en geen voorkeur voor een regering met de VVD uitsprekt (haar traditionele manier van het voeren van een verkiezingscampagne) kan de uitslag alle kanten uitgaan. Maar ik denk dat het CDA die lijn niet kan en wil volgen, zo kort na het aantreden van haar nieuwe premier.

Bij de andere partijen valt het volgende op. SP doet het goed door de populariteit van Marijnissen zelf. Groen Links wint wel, maar kan veel last krijgen van Bos als leider van de PvdA. D66 is electoraal op dit moment op sterven na dood en Leefbaar Nederland zal ook eerder verliezen dan winnen.

De opkomst zal bij de verkiezingen zeker lager zijn dan in mei jl., maar door de overduidelijke machtsvraag - kunnen CDA en VVD samen verder? - zal die opkomst minder zakken dan menigeen op dit moment denkt.

En als CDA en VVD minstens 76 zetels gaan halen dan ontstaat er gedurende vier jaar een veel stabielere politieke situatie in Nederland dan er zou geweest zijn als de huidige regering nog een tijdje door zou gaan en vervolgens ergens in 2003 of 2004 nieuwe verkiezingen nodig zouden zijn geweest. Hoewel wellicht niet bewust gezocht door CDA en VVD is dit op langere termijn een veel attractiever scenario voor deze beide partijen dan het continueren van de eerste regering van Balkenende.